

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

Traducerea și permisiunea de republicare au fost oferite sub autoritatea Direcției Generale Agent Guvernamental, Ministerul Justiției al Republicii Moldova (justice.gov.md). Permisuniunea de a republica această traducere a fost acordată exclusiv în scopul includerii sale în baza de date HUDOC.

The present text and the authorisation to republish were granted under the authority of the Governmental Agent's General Department from the Ministry of Justice of the Republic of Moldova (justice.gov.md). Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

La traduction et l'autorisation de republier ont été accordées sous l'autorité de la Direction générale de l'Agent gouvernemental du Ministère de la Justice de la République de Moldova (justice.gov.md). L'autorisation de republier cette traduction a été accordée dans le seul but de son inclusion dans la base de données HUDOC de la Cour.

SECȚIA A TREIA

CAUZA CIORAP c. REPUBLICII MOLDOVA (Nr. 4)

(Cererea nr. 14092/06)

HOTĂRÎRE

STRASBOURG

8 iulie 2014

DEFINITIVĂ
08.10.2014

Această hotărîre poate fi subiect al revizuirii editoriale.

În cauza Ciorap c. Republicii Moldova (nr. 4),

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a Treia), întrunită într-o Cameră compusă din:

Josep Casadevall, *președinte*,

Alvina Gyulumyan,

Ján Šikuta,

Dragoljub Popović,

Luis López Guerra,

Johannes Silvis,

Iulia Antoanella Motoc, *judcători*,

și Santiago Quesada, *grefier al Secției*,

Deliberând la 17 iunie 2014 în ședință închisă,

Pronunță următoarea hotărîre, care a fost adoptată la aceeași dată:

PROCEDURA

1. Cauza a fost inițiată prin cererea (nr. 14092/06) depusă la 14 februarie 2006 contra Republicii Moldova la Curte, în conformitate cu prevederile articolului 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale ("Convenția"), de către un cetățean al Republicii Moldova, dl Tudor Ciorap („reclamantul”).

2. Reclamantul a fost reprezentat de către dna M. Budan. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său, dl L. Apostol.

3. Reclamantul s-a plîns, în particular, că intervenția chirurgicală la care a fost supus la 21 decembrie 2000 a adus atingere drepturilor sale garantate de articolele 3 și 8 din Convenție.

4. La 31 ianuarie 2011, cererea a fost comunicată Guvernului.

5. În urma abținerii dlui Valeriu Grițco, judecător ales din partea Republicii Moldova (articolul 28 din Regulamentul Curții), președintele Camerei l-a desemnat pe dl Ján Šikuta să participe la examinarea cauzei în calitate de judecător *ad hoc* (articolul 26 § 4 din Convenție și articolul 29 § 1 din Regulamentul Curții).

ÎN FAPT**I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI**

6. Reclamantul s-a născut în 1965 și locuiește în Chișinău.

A. Contextul cauzei

7. Reclamantul suferă de tulburare de personalitate. El a executat mai multe pedepse cu închisoarea pentru săvârșirea diverselor infracțiuni, printre care furturi, escrocherii și abuzuri. Prima dată a fost condamnat în anul 1987.

8. Începînd cu anul 1990, reclamantul a fost spitalizat de mai multe ori în perioada detenției sale ca urmare a unor acțiuni de automutilare.

9. La 4 octombrie 1999, reclamantul, aflîndu-se în detenție, și-a introdus trei cuie în abdomen. În aceeași zi, el a fost internat în Spitalul Republican de Profil Larg al Departamentului Instituțiilor Penitenciare (în continuare "Spitalul Penitenciarul - Pruncul") cu următorul diagnostic „Automutilare; corpi străini în peretele anterior al abdomenului”.

10. La 5 octombrie 1999, reclamantul a fost supus unei intervenții chirurgicale. Medicii i-au extras două cuie. Potrivit dosarului medical, extragerea celui de-al treilea cui nu a fost posibilă din cauza refuzului reclamantului de a continua operația.

11. La 7 octombrie 1999, reclamantul a fost externat din Spitalul Penitenciarul - Pruncul în stare satisfăcătoare.

12. La o dată nespecificată, el a fost eliberat din detenție.

13. La 11 octombrie 2000, el a fost supus unei intervenții chirurgicale la ficat.

14. La 23 octombrie 2000, fiind suspectat de escrocherie, reclamantul a fost arestat de către autorități și plasat în detenție.

15. La 29 octombrie 2000, reclamantul a fost examinat de către un medic, care a constatat redeschiderea plăgii postoperatorii a acestuia. El a recomandat spitalizarea de urgență a reclamantului. Inițial, autoritățile s-au opus, însă la 6 noiembrie 2000, reclamantul a fost transferat în unitatea medicală a Penitenciarului nr.13 din Chișinău.

16. La 7 noiembrie 2000, reclamantul ar fi înghițit obiecte metalice.

17. La 9 noiembrie 2000, administrația penitenciarului l-au transferat pe reclamant la Spitalul Penitenciarul - Pruncul, unde i-a fost stabilit următorul diagnostic prealabil „Automutilare; corpi străini multipli a tractului digestiv”. Potrivit fișei medicale, reclamantul a declarat medicului de gardă că a înghițit între 10 și 12 cuie și că are dureri în regiunea epigastrică.

18. La 10 noiembrie 2000, rezultatele unei investigații radiologice a reclamantului au stabilit că „din stînga în regiunea inferioară a abdomenului pe proiecția osului iliac se determină un corp străin metalic cu dimensiuni 0,1cm×12cm”.

19. Ulterior, investigațiile radiologice efectuate la 5, 7 și 18 decembrie 2000 au confirmat prezența corpului străin în regiunea inferioară a abdomenului. Medicii au programat o intervenție chirurgicală.

20. La 21 decembrie 2000, reclamantul, sub anestezie generală, a fost supus unei laparotomii explorative (de diagnostic). După examinarea

cavității abdominale, peretelui anterior al abdomenului și intestinelor, medicii nu au depistat nici un corp metalic.

21. Reclamantul a susținut că el a fost adus cu forța în sala de operații, avînd mîinile legate; că s-a opus vehement intervenției chirurgicale și că a constatat, după ce s-a trezit, că i-a fost înlăturat ombilicul.

22. La 25 decembrie 2000, reclamantul a fost externat din spital și condus la o ședință de judecată. Potrivit fișei medicale, în acea zi reclamantul a fost examinat de către un medic chirurg, care a constatat că starea lui de sănătate era satisfăcătoare.

23. La 27 decembrie 2000, reclamantul a fost iarăși internat în Spitalul Penitenciarul - Pruncul cu diagnosticul „plagă postoperatorie al peretelui abdominal; stare după laparotomie”.

B. Plîngerile penale ale reclamantului împotriva medicilor

24. La o dată nespecificată, reclamantul a depus o plîngere penală împotriva medicilor care au recomandat intervenția chirurgicală din 21 decembrie 2000. La 1 octombrie 2000, procuratura a dispus neînceperea urmăririi penale în legătură cu plîngerea în cauză (*Ciorap c. Moldovei* (dec.), nr. 12066/02, 11 octombrie 2005).

25. La 4 ianuarie 2006, reclamantul a depus o altă plîngere împotriva medicilor implicați în intervenția chirurgicală. El a susținut că nu a înghițit corpuri străine pe parcursul perioadei în cauză și că nu a făcut vreo declarație în acest sens la acel moment. În plus, el s-a plîns că intervenția chirurgicală a fost efectuată contrar voinței sale și că înlăturarea ombilicului nu a fost necesară.

26. La 15 februarie 2006, procuratura a dispus efectuarea unei expertize judiciare medico-legale.

27. Expertiza efectuată în perioada 24 februarie și 29 martie 2006 de către o comisie de experți judiciari medico-legali conține următoarele constatări:

« (...)

2. Intervenția chirurgicală din 21 decembrie 2000 (...) i-a fost efectuată în baza concluziilor RMF, care au depistat corp străin metalic în proiecția osului iliac pe stînga. Din acest motiv comisia conchide că intervenția chirurgicală a fost întemeiată.

3. Ținînd cont că [reclamantului] i-au fost efectuate multiple intervenții chirurgicale în regiunea abdomenului (...) este imposibil de răspuns de la care intervenție chirurgicală a fost implicat ombilicul (...)»

28. La 31 martie 2006, procurorul responsabil de cauză a dispus neînceperea urmăririi penale în legătură cu plîngerea reclamantului. Procurorul a notat că acțiunile medicilor nu întrunesc elementele constitutive ale infracțiunilor de vătămare gravă a integrității corporale, neglijență profesională și abuz de putere. Procurorul a relevat, în special, că

prezența unui corp străin în abdomenul reclamantului s-a confirmat în rezultatul investigațiilor radiologice, fapt prin care experții medico-legali au declarat întemeiată intervenția chirurgicală.

29. La o dată nespecificată, reclamantul a contestat rezoluția de neîncepere a urmăririi penale.

30. La 11 mai 2006, printr-o încheiere definitivă judecătorul de instrucție al Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău a menținut rezoluția de neîncepere a urmăririi penale emisă de către procuratură.

31. Ulterior, reclamantul a depus mai multe plângeri penale în legătură cu intervenția chirurgicală din 21 decembrie 2000, însă în toate cazurile procuratura a dispus neînceperea urmăririi penale.

C. Acțiunea civilă intentată de către reclamant împotriva autorităților

32. Între timp, la 22 mai 2003, reclamantul a depus o acțiune civilă împotriva, *inter alia*, Spitalului Penitenciarul - Pruncul, cerînd despăgubiri pentru supunerea la o intervenție chirurgicală, considerată de el fără necesitate și în lipsa consimțămîntului său. De asemenea, reclamantul s-a plîns că externarea, prematură în opinia sa, din spital i-a cauzat suferințe considerabile.

33. În perioada 1 martie și 4 aprilie 2007, o comisie de experți judiciari medico-legali au examinat, la cererea unui judecător, reclamantul și fișele medicale cu privire la operația din 21 decembrie 2000. Raportul de expertiză medico-legală întocmit de către această comisie a confirmat constatările expuse în raportul de expertiză medico-legală precedent, precizînd, printre altele, că corpul metalic depistat în 2000 în rezultatul investigației radiologice ar putea fi cuiul care nu a fost extras din corpul reclamantului în 1999 (paragraful 10 supra).

34. Printr-o hotărîre din 7 august 2007, Judecătoria Buiucani mun. Chișinău, după ce a audiat reclamantul, a admis parțial acțiunea civilă depusă de acesta. Instanța de judecată a notat că potrivit articolului 23 alineatul 1 din Legea ocrotirii sănătății, consimțămîntul pacientului este necesar pentru orice prestație medicală propusă. Prin urmare, instanța de judecată a stabilit, că de către colaboratorii Spitalului Penitenciarul - Pruncul n-au fost respectate prevederile acestui articol, deoarece nici reclamantul, nici rudele sale nu și-au dat acordul pentru efectuarea intervenției chirurgicale din 21 decembrie 2000. În același timp, instanța de judecată a respins ca fiind neîntemeiată afirmația reclamantului, potrivit căreia externarea, prematură în opinia sa, din spital i-ar fi cauzat suferințe considerabile. Instanța de judecată a obligat Spitalul Penitenciarul - Pruncul să achite în beneficiul reclamantului suma de 346 lei moldovenești (MDL) (aproximativ 20 euro (EUR)) cu titlu de prejudiciu material și 200 MDL (aproximativ 11 EUR) cu titlu de prejudiciu moral suportat.

35. La o dată nespecificată, părțile au declarat apel.

36. În decizia sa din 18 octombrie 2007, Curtea de Apel Chișinău a menționat următoarele:

« S-a constatat că la 21 decembrie 2000, [reclamantul], în condițiile Spitalului Penitenciar nr. 16 din orașul Pruncul, contrar voinței sale, a fost supus intervenției chirurgicale.

Articolul 23 (1) al Legii ocrotirii sănătății nr. 411 din 28 martie 1995, prevede expres consimțământul pacientului pentru orice prestație medicală propusă.

Din materialele anexate la dosar, nu rezultă o extremă necesitate în intervenție chirurgicală în scopul înlăturării din organismul [reclamantului] a unui corp străin. Cu atât mai mult, că informația că [reclamantul] a înghițit cuie metalice nu s-a dovedit, iar corpul metalic (...) așa și a rămas în organismul lui.

În cazul în care [reclamantul] a fost supus neîntemeiat unei intervenții chirurgicale, după operație au survenit complicații, ce se confirmă prin internarea în spital la 27 decembrie 2000, prejudiciul moral apreciat de instanța de fond nu este echitabil cu suferințele suportate de reclamant. »

Curtea de Apel Chișinău a acordat reclamantului suma de 5000 MDL (aproximativ 300 EUR) cu titlu de prejudiciu moral. Instanța de judecată a menținut restul dispozițiilor hotărârii instanței de fond. Reclamantul a participat la ședințele de judecată care au avut loc la Curtea de Apel Chișinău.

37. La 22 octombrie 2007, reclamantul a declarat recurs. El a considerat, printre altele, că intervenția chirurgicală efectuată contrar voinței sale și externarea sa din spital la patru zile după operație erau contrare prevederilor articolului 3 din Convenție. El a pretins că unele rapoarte de expertiză medico-legală, și anume care stabilise că el a înghițit cuie la 7 noiembrie 2000 au fost falsificate. De asemenea, el a susținut că ombilicul său a fost înlăturat fără acordul lui și în absența unei necesități medicale. Invocând articolul 41 din Convenție, el a cerut suma de 1000000 MDL cu titlu de prejudiciu moral și 7000 MDL cu titlu de prejudiciu material suportat.

38. La 7 februarie 2008, printr-o decizie definitivă, Curtea Supremă de Justiție a casat decizia Curții de Apel Chișinău cu privire la cuantumul prejudiciului moral. Această decizie, în partea sa relevantă, prevede următoarele:

« Audiind reprezentanta recurentului (...)

S-a constatat cu certitudine în instanța de recurs că la 9 noiembrie 2000 [reclamantul] a fost internat în spitalul Penitenciarului nr. 16, Pruncul cu diagnosticul „automutilare,, corpi străini multipli a peretelui digestiv, iar la 10 noiembrie 2000, după examenul radiologic RMF-170 s-a determinat un corp străin metalic, cu dimensiunile 12cm x 0,1cm din stînga în regiunea inferioară a abdomenului (...)

Ulterior, la examenele radiologice, respectiv, din 5 decembrie 2000, 7 decembrie 2000, și 18 decembrie 2000, s-a confirmat faptul fixării corpului străin și în mod programat la 21 decembrie 2000 a fost efectuată operația.

(...)

Din fișa medicală (...) rezultă că în cadrul efectuării operației chirurgicale de revizie a abdomenului, corp străin nu a fost depistat.

Astfel [reclamantul] a fost supus la 21 decembrie 2000 unei intervenții chirurgicale programate, deoarece [pe de o parte] nu era un caz de urgență sau un caz extrem pentru a asigura pacientul cu asistență medicală urgentă și [pe de altă parte] nici nu era pericol pentru viață, ceea ce se încadrează în articolul 24 al Legii ocrotirii sănătății.

Mai mult decât atât, intervenția chirurgicală s-a efectuat fără consimțământul pacientului.

(...)

După intervenția chirurgicală din 21 decembrie 2000, [reclamantul] la 25 decembrie 2000 a fost externat în stare satisfăcătoare pentru a participa în proces de anchetă sau proces judiciar.

(...), Curtea constată subminarea personalității recurentului prin efectuarea unui tratament medical inuman, necorespunzător și nefiind bazat pe o necesitate terapeutică, ceea ce cade sub incidența articolului 3 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

(...), Curtea constată necesitatea despăgubirii morale a recurentului pentru intervenția chirurgicală neadecvată efectuată de medicii Spitalului Penitenciarului Pruncul la 21 decembrie 2000.

(...)

Ținând cont de caracterul și gravitatea suferințelor psihice și fizice cauzate reclamantului, instanța de recurs determină cuantumul prejudiciului moral în mărime de 7000 MDL ([aproximativ 400 EUR] (...)) [și că această sumă] urmează a fi încasată de la bugetul statului prin intermediul Ministerului Finanțelor.»

Curtea Supremă de Justiție a respins celelalte plângeri ale reclamantului ca fiind neîntemeiate.

39. Din raportul de expertiză medico-legală din 28 mai 2009, care a fost întocmit la cererea reclamantului, reiese că în ziua în care a fost externat din spital, la 25 decembrie 2000, reclamantul nu era apt de a participa la procesul penal intentat împotriva sa. Expertiza a fost efectuată în baza documentelor medicale anterioare, iar experții judiciari medico-legali au ajuns la concluziile respective reieșind din literatura medicală de specialitate.

II. DREPTUL INTERN PERTINENT

40. Prevederile relevante ale Legii ocrotirii sănătății nr. 411-XIII din 28 martie 1995, sunt următoarele:

« Articolul 23. Consimțământul pentru prestații medicale

(1) Consimțământul pacientului este necesar pentru orice prestație medicală propusă (profilactică, diagnostică, terapeutică, recuperatorie).

(2) În lipsa unei opoziții manifeste, consimțământul se presupune pentru orice prestație care nu prezintă riscuri importante pentru pacient sau care nu este susceptibilă să-i prejudicieze intimitatea.

(3) Consimțământul pacientului incapabil de discernământ este dat de reprezentantul său legal; în lipsa acestuia de ruda cea mai apropiată.

(4) Consimțământul pacientului incapabil de discernământ, fie temporar, fie permanent, este presupus în caz de pericol de moarte iminentă sau de amenințare gravă a sănătății sale.

(...)

(7) Consimțământul sau refuzul pacientului ori al reprezentantului său legal se atestă în scris (...).

Articolul 24. Asistența medicală în cazuri de urgență și în cazuri extreme

(1) Persoanele sînt asigurate cu asistență medicală urgentă în caz de pericol pentru viață (accidente, îmbolnăviri acute grave etc.)

(...) »

41. Prevederile relevante ale Codului civil în vigoare în anul 2002 sunt următoarele:

« Articolul 1422. Reparația prejudiciului moral

(1) În cazul în care persoanei i s-a cauzat un prejudiciu moral (suferințe psihice sau fizice) prin fapte ce atentează la drepturile ei personale nepatrimoniale, precum și în alte cazuri prevăzute de legislație, instanța de judecată are dreptul să oblige persoana responsabilă la reparația prejudiciului prin echivalent bănesc.

(2) Prejudiciul moral se repară indiferent de existența și întinderea prejudiciului patrimonial.

(...)

Articolul 1423. Mărimea compensației pentru prejudiciu moral

(1) Mărimea compensației pentru prejudiciu moral se determină de către instanța de judecată în funcție de caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice cauzate persoanei vătămate, de gradul de vinovăție al autorului prejudiciului, dacă vinovăția este o condiție a răspunderii, și de măsura în care această compensare poate aduce satisfacție persoanei vătămate.

(2) Caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice le apreciază instanța de judecată, luînd în considerare circumstanțele în care a fost cauzat prejudiciul, precum și statutul social al persoanei vătămate. »

ÎN DREPT

I. PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLULUI 3 DIN CONVENȚIE ÎN CEEA CE PRIVEȘTE INTERVENȚIA CHIRURGICALĂ ȘI REFUZUL DE A ÎNCEPE URMĂRIREA PENALĂ ÎMPOTRIVA MEDICILOR

42. Reclamantul s-a plîns că a fost supus unui tratament inuman și degradant ca urmare a intervenției chirurgicale care a fost efectuată la 21 decembrie 2000. De asemenea, el s-a plîns de refuzul autorităților naționale de a începe urmărirea penală împotriva medicilor și de a-i sancționa. El a invocat articolul 3 din Convenție, care prevede următoarele:

« Nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante. »

A. Cu privire la admisibilitate

În ceea ce privește excepția Guvernului întemeiată pe pierderea calității de victimă

43. Guvernul a susținut că reclamantul a pierdut calitatea sa de victimă. Guvernul a considerat că este dificil de a distinge circumstanțele prezentei cauze de cele din cauza *Ciorap c. Moldovei* (nr. 2), (nr. 7481/06, 20 iulie 2010), în care Curtea a hotărît că a fost încălcat articolul 3 din Convenție. Guvernul a considerat că hotărîrea pronunțată în această cauză se referă la toate procedurile privind detenția reclamantului, afirmațiile lui despre relele tratamente și pretinsa neacordare a îngrijirilor medicale adecvate. În ambele cauze, procedurile sunt întemeiate pe aceleași fapte, care au fost deja examinate de Curte. În opinia Guvernului, hotărîrea pronunțată de Curte în cauza menționată supra constituie o redresare completă și definitivă a plîngerilor principale și accesorii ale reclamantului. De aceea, Guvernul a considerat că reclamantul a pierdut calitatea sa de victimă și că această plîngere este inadmisibilă în conformitate cu articolul 34 din Convenție.

44. Reclamantul a respins opinia Guvernului.

45. Curtea reamintește că în cauza *Ciorap* (nr. 2) citată supra, reclamantul s-a plîns că a fost maltratat de colaboratorii poliției, că a fost deținut în condiții rele și că i s-a refuzat accesul la îngrijiri medicale în perioada 23 octombrie – 6 noiembrie 2000. În ceea ce privește condițiile precare de detenție și lipsa îngrijirilor medicale, Curtea a hotărît că a fost încălcat articolul 3 din Convenție, iar în ceea ce privește alegațiile despre relele tratamente aplicate de către colaboratorii poliției, Curtea le-a respins ca fiind nefondate (*Ciorap* (nr. 2), citată supra §§ 20, 23 și 26). Prin urmare, faptele cauzei *Ciorap* (nr. 2) și cele din prezenta cauză, precum și

problemele de fond invocate în ambele cauze sunt diferite. De asemenea, Curtea precizează că în hotărîrea *Ciorap* (citată supra), prezenta plîngere a fost respinsă ca fiind prematură, deoarece acțiunea civilă intentată de reclamant împotriva Spitalului Penitenciarul - Pruncul era încă pendinte la instanțele judecătorești naționale; prin urmare, Curtea nu s-a pronunțat asupra fondului acestei plîngeri. Din aceste considerente, Curtea respinge excepția invocată de Guvern.

46. Constatînd că aceste plîngeri nu sunt vădit nefondate în sensul articolului 35 § 3 din Convenție și că acestea nu sunt inadmisibile din orice alte motive, Curtea le declară admisibile.

B. În fond

1. Argumentele părților

47. Reclamantul s-a plîns că intervenția chirurgicală din 21 decembrie 2000, care a constat într-o incizie în abdomen contrar voinței sale, i-a cauzat suferințe extreme, precum frică, frustrare și dureri fizice. El a afirmat că a fost anesteziat forțat, deoarece mîinile ar fi fost încătușate. De asemenea, el a susținut că anume în cadrul acestei operații i-a fost înlăturat ombilicul.

În plus, reclamantul a considerat că nu a pierdut calitatea sa de victimă ca urmare a pronunțării deciziei Curții Supreme de Justiție din 7 februarie 2008. El a susținut că această decizie recunoaște doar parțial încălcarea drepturilor sale garantate de articolul 3 din Convenție și că despăgubirile acordate sunt insuficiente.

În cele din urmă, reclamantul s-a plîns de nerespectarea de către autorități a obligațiilor sale procedurale ce decurg din articolul 3 din Convenție și, anume, pornirea urmăririi penale împotriva responsabililor și sancționarea acestora.

48. Guvernul a considerat că în speță nu a fost încălcat articolul 3 din Convenție. Guvernul a invocat poziția exprimată de către instanțele judecătorești naționale în cadrul procesului civil încheiat la 7 februarie 2008.

2. Aprecierea Curții

a) Cu privire la pretensele rele tratamente aplicate reclamantului ca urmare a intervenției chirurgicale

49. Curtea reamintește constatările în cauzele privind relele tratamente aplicate în cadrul intervențiilor medicale la care au fost supuși deținuții contrar voinței lor, că o măsură, care constituie o necesitate terapeutică din punct de vedere al unor principii de medicină bine cunoscute, nu poate fi, în principiu, considerată ca inumană sau degradantă. În aceste cauze, Curtea a considerat că îi revine, totuși, sarcina să se asigure că a fost demonstrat în mod convingător că a existat o necesitate medicală și că au existat și au fost

respectate garanțiile procedurale pentru o asemenea decizie (*Naoumenko c. Ucrainei*, nr. 42023/98, § 112, 10 februarie 2004 și *Jalloh c. Germaniei* [MC], nr. 54810/00, § 69, CEDO 2006-IX).

50. În speță, Curtea observă că instanțele judecătorești naționale au stabilit că reclamantul a fost operat fără acordul său și în lipsa unei necesități terapeutice. Mai mult, Curtea Supremă de Justiție a considerat că aceste fapte constituie un tratament inuman contrar articolului 3 din Convenție (paragraful 38 supra). Curtea reamintește că, este esențial pentru mecanismul de protecție stabilit de Convenție, ca sistemele naționale să ofere, ele însele, despăgubiri pentru încălcările comise, iar Curtea să exercite, în același timp, un rol de supraveghere respectînd principiul subsidiarității (*Z și alții c. Regatului Unit* [MC], nr. 29392/95, § 103, CEDO 2001-V). În circumstanțele particulare ale prezentei cauze, Curtea consideră că nu se poate abate de la abordarea Curții Supreme de Justiție (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Ciorap (nr. 2)*, citată supra, § 22).

51. Curtea notează, de altfel, că părțile nu au contestat concluziile Curții Supreme de Justiție. Prin urmare, Curtea consideră că constatările acestei instanțe, potrivit cărora reclamantul a suferit rele tratamente contrar articolului 3 din Convenție ca urmare a intervenției chirurgicale din 21 decembrie 2000, la care a fost supus forțat și în absența unei necesități terapeutice, au fost dovedite (a se vedea, *a contrario*, *mutatis mutandis*, *Bogumil c. Portugaliei*, nr. 35228/03, §§ 71-82, 7 octombrie 2008).

52. În continuare Curtea trebuie să analizeze dacă cuantumul despăgubirilor acordat reclamantului era adecvat. Curtea observă că Curtea Supremă de Justiție a acordat reclamantului echivalentul a 400 EUR pentru prejudiciu moral și constată că această sumă este semnificativ mai mică decît sumele acordate de Curte în cauze similare (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Nevmerjitski c. Ucrainei*, nr. 54825/00, § 145, CEDO 2005-II (extrase), *Ciorap c. Moldovei*, nr. 12066/02, § 126, 19 iunie 2007 și *Salikhov c. Rusiei*, nr. 23880/05, § 126, 3 mai 2012).

53. În consecință, în lumina celor de mai sus, Curtea consideră că reclamantul nu a pierdut calitatea sa de victimă ca urmare a pronunțării deciziei din 7 februarie 2008 de către Curții Supreme de Justiție.

54. Prin urmare, Curtea consideră că a fost încălcat articolul 3 din Convenție sub aspect material ca urmare a intervenției chirurgicale la care a fost supus reclamantul.

b) În ceea ce privește refuzul autorităților de a porni urmărirea penală împotriva medicilor

55. Curtea reamintește că Convenția nu garantează dreptul la începerea urmăririi penale împotriva terților (a se vedea, printre multe altele, *Perez c. Franței* [MC], nr. 47287/99, § 70, CEDO 2004-I, și *Mitkus c. Letoniei*, nr. 7259/03, § 76, 2 octombrie 2012). Cu toate acestea, Curtea a susținut în repetate rînduri că sistemul judiciar eficace impus de Convenție, poate

include, sau, în anumite circumstanțe chiar trebuie să includă, un mecanism de sancțiuni penale. Curtea amintește că în cauzele privind pretensele erori medicale, dacă atingerea adusă dreptului la viață sau la integritatea unei persoane nu este voluntară, obligația pozitivă care decurge din Convenție de a institui un sistem judiciar eficace nu impune neapărat crearea unui recurs de natură penală în toate cazurile. În contextul specific al neglijențelor medicale, o astfel de obligație poate fi îndeplinită, spre exemplu, dacă sistemul judiciar în cauză oferă victimelor o cale de atac în fața instanțelor judecătorești civile, separat sau împreună cu o cale de atac în fața instanțelor judecătorești penale, care să aibă ca finalitate stabilirea responsabilității medicale în cauză și, dacă este cazul, să se obțină aplicarea tuturor sancțiunilor civile adecvate, precum ar fi plata despăgubirilor și publicarea hotărârii (*Calvelli și Ciglio c. Italiei* [MC], nr. 32967/96, § 51, CEDO 2002-I, *Vo c. Franței* [MC], nr. 53924/00, § 90, CEDO 2004-VIII, și *V.C. c. Slovaciei*, nr. 18968/07, § 125, CEDO 2011 (extrase)).

56. În speță, Curtea notează că nu există indicii că personalul medical a acționat cu intenția de a-i cauza suferințe fizice reclamantului. Prin urmare, Curtea nu poate susține că autoritățile naționale ar fi trebuit să poarte urmărirea penală din oficiu atunci când le-a fost comunicat cazul (a se vedea, *mutatis mutandis*, *V.C. c. Slovaciei*, citată supra, § 126).

57. Curtea constată că reclamantul s-a prevalat de remediul disponibil la nivel național de a solicita pornirea unei urmăriri penale împotriva medicilor. În acest sens, Curtea relevă, totuși, că doar după ce a dispus efectuarea unei expertize medico-legale, procuratura a decis să nu poarte urmărirea penală pe motiv că acțiunile medicilor nu întruneau elementele constitutive ale infracțiunilor invocate de reclamant.

58. De asemenea, Curtea relevă că reclamantul a utilizat calea civilă pusă la dispoziția sa de sistemul judiciar al Republicii Moldova și că a încercat să obțină despăgubiri prin intermediul unei acțiuni civile intentate împotriva Spitalului Penitenciarul - Pruncul. În cadrul procedurii civile, el a avut posibilitatea să-și expună argumentele, să prezinte dovezi care din punctul lui de vedere erau pertinente și concludente și să participe la ședințele de judecată contradictorii privind fondul cauzei (paragrafele 32 și 34-38 supra). În final, instanțele de judecată civile au constatat responsabilitatea medicală și au acordat despăgubiri reclamantului. În consecință, Curtea constată că reclamantul a avut posibilitatea să obțină examinarea de către autoritățile naționale a acțiunilor angajaților spitalului, pe care le considera ilegale.

59. Prin urmare, Curtea conchide că nu a fost încălcat articolul 3 din Convenție sub aspect procedural.

II. PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLULUI 8 DIN CONVENȚIE

60. Reclamantul a susținut că intervenția chirurgicală neîntemeiată la care a fost supus, precum și înlăturarea ombilicului său au adus atingere dreptului la respectarea vieții sale private. El a invocat articolul 8 din Convenție, care prevede următoarele:

« 1. Orice persoană are dreptul la respectarea vieții sale private (...)

2. Nu este admis amestecul unei autorități publice în exercitarea acestui drept decât în măsura în care acesta este prevăzut de lege și constituie, într-o societate democratică, o măsură necesară pentru securitatea națională, siguranța publică, bunăstarea economică a țării, apărarea ordinii și prevenirea faptelor penale, protecția sănătății, a moralei, a drepturilor și a libertăților altora. »

61. Guvernul a reiterat argumentele sale invocate la articolul 3 din Convenție.

62. Curtea relevă că această plângere are legătură cu cea examinată mai sus în temeiul articolului 3 din Convenție în partea ce ține de intervenția chirurgicală la care a fost supus reclamantul; prin urmare, prezenta plângere trebuie, de asemenea, să fie declarată admisibilă. Cu toate acestea, avînd în vedere concluzia sa potrivit căreia această intervenție chirurgicală era contrară articolului 3 din Convenție (paragraful 54 supra), Curtea consideră că nu trebuie examinat separat, în speță, a fost oare ori nu încălcat articolul 8 din Convenție (a se vedea, *inter alia*, *V.C. c. Slovaciei*, citată supra, § 144).

III. CU PRIVIRE LA ALTE PRETINSE ÎNCĂLCĂRI

63. Invocînd articolul 3 din Convenție, reclamantul a susținut că externarea sa din spital, după patru zile de la efectuarea intervenției chirurgicale, în timp ce, potrivit lui, starea sănătății nu îi permitea, a constituit o tortură.

64. Curtea notează că reclamantul a trebuit să fie externat din spital la 25 decembrie 2000 pentru a participa la ședințele de judecată. Curtea relevă că, potrivit fișei medicale, starea lui de sănătate era considerată satisfăcătoare la acel moment (paragraful 22 supra). De asemenea, Curtea notează că Curtea Supremă de Justiție nu a considerat că această externare din spital i-ar fi provocat reclamantului anumite suferințe care intră în sfera de aplicare a articolului 3 din Convenție (a se vedea paragraful 38 supra). Curtea constată că, potrivit raportului de expertiză medico-legală din 28 mai 2009, în ziua externării din spital, reclamantul era inapt pentru participarea la acțiuni procesuale penale (a se vedea paragraful 39 supra). Totuși, Curtea notează că raportul în cauză a fost întocmit după opt ani și jumătate de la momentul faptelor și că acesta se bazează exclusiv pe cunoștințe teoretice. În opinia

Curții, acest raport nu este în măsură să infirme constatările medicului chirurg, care l-a examinat pe reclamant, potrivit cărora, starea reclamantului era satisfăcătoare la momentul externării din spital. În aceste condiții, Curtea consideră ca fiind nejustificată alegația despre tortură invocată de către reclamant ca urmare a externării sale din spital după 4 zile de la efectuarea operației. Prin urmare, acest capăt de cerere este vădit nefondat și trebuie să fie respins în conformitate cu articolul 35 §§ 3 și 4 din Convenție.

65. Invocînd articolul 6 din Convenție, reclamantul s-a plîns, de asemenea, de refuzul instanțelor judecătorești naționale de a examina argumentul său precum că el a fost victima unui experiment medical. El a susținut că i s-a adus atingere dreptului său de acces la un tribunal. Invocînd articolul 10 din Convenție, reclamantul s-a plîns că i s-a refuzat accesul la fișele sale medicale. În cele din urmă, în temeiul articolului 17 din Convenție, el s-a plîns că documentele sale medicale au fost falsificate de către autoritățile naționale.

66. Ținînd cont de ansamblul materialelor de care dispune și în măsura în care este competentă de a examina afirmațiile prezentate, Curtea nu relevă printre plîngerile invocate supra nici o aparență de încălcare a drepturilor și libertăților garantate de Convenție. Prin urmare, acest capăt de cerere, de asemenea, este vădit nefondat și trebuie să fie respins, în conformitate cu prevederile articolului 35 §§ 3 și 4 din Convenție.

IV. APLICAREA ARTICOLULUI 41 DIN CONVENȚIE

67. Articolul 41 din Convenție prevede următoarele:

« Dacă Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a Protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înaltei Părți Contractante nu permite decît o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă. »

A. Prejudicii

68. Reclamantul a pretins suma de 7000 MDL cu titlu de prejudiciu material pe care susține că l-ar fi suferit. El nu a indicat în mod precis ce reprezintă această sumă. De asemenea, el a pretins suma de 105000 EUR cu titlu de prejudiciu moral suportat.

69. Guvernul a susținut că reclamantul nu poate pretinde despăgubiri de nici un fel.

70. Curtea nu găsește nicio legătură de cauzalitate între încălcarea constatată și prejudiciul material pretins; prin urmare, Curtea respinge această cerere. Pe de altă parte, Curtea consideră că reclamantul trebuie să fi suferit un anumit stres și o traumă psihologică ca urmare a deficiențelor constatate ale autorităților competente. Apreciind în mod echitabil, Curtea

consideră că trebuie să acorde reclamantului suma de 9000 EUR cu titlu de prejudiciu moral.

B. Costuri și cheltuieli

71. Reclamantul a solicitat, de asemenea, suma de 600 EUR și 6000 MDL cu titlu de costuri și cheltuieli suportate în fața Curții. El a prezentat documente justificative care atestă plata sumei de 2640 MDL (aproximativ 150 EUR) pentru traducerea observațiilor și a documentelor.

72. Guvernul a considerat că pretențiile reclamantului sunt neîntemeiate.

73. Potrivit jurisprudenței Curții, un reclamant nu poate obține rambursarea costurilor și cheltuielilor sale decât în măsura în care se stabilește realitatea lor, necesitatea lor și caracterul rezonabil al cuantumului. În speță, având în vedere materialele de care dispune și jurisprudența sa, Curtea acordă reclamantului suma de 150 EUR pentru cheltuielile suportate în procedura în fața Curții.

C. Penalități

74. Curtea consideră că este corespunzător ca penalitatea să fie calculată în dependență de rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană, la care vor fi adăugate trei procente.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară* cererea admisibilă în ceea ce privește plîngerile invocate în temeiul articolelor 3 și 8 din Convenție referitoare la intervenția chirurgicală la care a fost supus reclamantul și refuzul începerii urmăririi penale împotriva medicilor și inadmisibilă pentru restul;
2. *Hotărăște* că a fost încălcat articolul 3 din Convenție sub aspect material;
3. *Hotărăște* că nu a fost încălcat articolul 3 din Convenție sub aspect procedural;
4. *Hotărăște* că nu este necesar de a examina plîngerea invocată în temeiul articolului 8 din Convenție;
5. *Hotărăște*
 - a) că statul pîrît trebuie să plătească reclamantului, în termen de trei luni de la data la care această hotărîre va deveni definitivă în conformitate cu articolul 44 § 2 din Convenție, următoarele sume, care vor fi convertite

în valuta națională a statului pîrît conform ratei aplicabile la data executării hotărîrii:

- i. 9000 EUR (nouă mii euro), plus orice sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit pe această sumă, pentru prejudiciul moral;
 - ii. 150 EUR (o sută cincizeci euro), plus orice sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit pe această sumă de către reclamant, cu pentru costuri și cheltuieli;
- b) că, de la expirarea celor trei luni menționate mai sus pînă la executarea hotărîrii, urmează să fie plătită o penalitate la sumele de mai sus egală cu rata minimă a dobînzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană pe parcursul perioadei de întîrziere, plus trei procente;

6. *Respinge* restul pretențiilor cu titlu de satisfacția echitabilă.

Redactată în limba franceză și notificată în scris la 8 iulie 2014, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 și 3 al Regulamentului Curții.

Santiago Quesada
Grefier

Josep Casadevall
Președinte